

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Найменування центрального органу управління освітою, власника

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. директора

 Алла АДАМЕНКО

«30»

08

2022р.

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА

Назва навчальної дисципліни

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки

фахового молодшого бакалавра

Назва освітньо-професійного ступеня

спеціальності

051 Економіка

Шифр і назва спеціальності

спеціальності

121 Інженерія програмного забезпечення

Шифр і назва спеціальності

спеціальності

134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка

Шифр і назва спеціальності

2022 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Київським авіаційним фаховим коледжем

Повне найменування вищого навчального закладу

Розробник:

Григор'єв О. Євген — век. вищої кат.
Підпис

Схвалено на засіданні циклової комісії
загальноосвітньої підготовки

Назва циклової комісії

Протокол № 1, від «30» серпня 2022р.

Голова циклової комісії

Григор'єв О. Євген
Підпис

О. Євген
Прізвище та ініціали

ВСТУП

Навчальна програма з дисципліни «Громадянська освіта» складена відповідно до навчальної програми «Громадянська освіта» для загальноосвітніх навчальних закладів (10 клас, рівень стандарту).

Предметами вивчення навчальної дисципліни є: суспільні процеси, що відбуваються в суспільстві, процеси соціалізації, еволюції прав людини, діяльність громадянського суспільства, процеси інтеграції та глобалізації.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни «Громадянська освіта» пов'язується з вивченням дисциплін: «Соціологія», «Основи правознавства», «Основи філософських знань», «Мистецтво», «Історія України».

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів і тем:

- Тема 1. Індивід, особа, особистість. Ідентифікація та Самоідефікація.
- Тема 2. Самоізоляція особистості. Соціалізація, самореалізація.
- Тема 3. Еволюція прав людини.
- Тема 4. Верховенство права. Механізм захисту прав людини.
- Тема 5. Соціокультурна різноманітність та роль комунікації в житті людини.
- Тема 6. Стереотипи упередження. Дискримінація. Конфлікти.
- Тема 7. Демократична держава, її цінності.
- Тема 8. Громадянське суспільство. Участь громади в житті суспільств.
- Тема 9. Школа — простір демократії. Дитячі та молодіжні громадські об'єднання.
- Тема 10. Комунікація, інформація, медіа і демократія.
- Тема 11. Маніпулятивний вплив медіа. Інтернет.
- Тема 12. Соціальні цілі економіки. Сталий розвиток.
- Тема 13. Ринкова економіка. Економіка домогосподарства.
- Тема 14. Підприємницька діяльність. Ринок праці.
- Тема 15. Корупція, її сутність. Наслідки її для економіки.
- Тема 16. Інтеграція та глобалізація.
- Тема 17. Міжнародні відносини та міжнародне право. Світове співробітництво України.

Мета та завдання навчальної дисципліни «Громадянська освіта» є надання знань про сутність явищ та процесів буття, формування поваги до прав людини, вміння реалізувати свої права та свободи в демократичному суспільстві.

Основним завданням дисципліни «Громадянська освіта» є формування світогляду, вміння аналізувати та оцінювати явища суспільно-політичного життя, застосовувати набуті знання, вміти аргументовано доводити свою думку.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- історичне становлення думки про розвиток суспільства;
- сутність суспільних процесів;
- закономірності розвитку особистості;
- етапи соціалізації людини в суспільстві;
- ознаки демократичного суспільства, його переваги;
- філософські поняття та категорії.

вміти:

- порівнювати, аналізувати, узагальнювати;
- критично оцінювати різні погляди на формування світогляду;
- розкривати зміст глобальних проблем сучасності;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки;
- користуватись науковою термінологією;
- самостійно підбирати матеріали для написання рефератів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 34 години за навчальним планом.

Тема 1. Індивід, особа, особистість. Ідентифікація та самоідентифікація

Поняття індивід, індивідуальність. Особа, особистість. Громадянин, громадянськість.

Поняття ідентичності. Особиста та соціальна ідентичність. Явні та приховані ідентичності.

Самоідентичність. Гідність і совість як загальнолюдські цінності. Поняття честі.

Тема 2. Соціалізація особистості. Самоізоляція

Поняття соціалізації, її етапи. Роль і місце сім'ї. Види сучасної сім'ї. Самореалізація серед однолітків. Субкультури, їх характеристики. Негативні і позитивні сторони. Самореалізація особистості. Мотивація. Автономія особистості. Життєві цінності.

Особистістний розвиток: мобільність, адаптивність, креативність.

Тема 3. Еволюція прав людини

Людська гідність, охорона людської гідності. Права і свободи людини. Покоління прав людини. Класифікація прав людини: особистості, політичні, економічні, соціальні, екологічні, культурні. Найвідоміші борці за права людини. Українські правозахисники О.Мешко, В.Стус, В.Чорновіл та інші.

Тема 4. Верховенство права та механізм захисту прав і свобод

Відповідальність держави за дотримання прав і свобод людини. Гарантування та захист. Принципи судового захисту прав і свобод.

Еволюція прав дитини, їх захист. Женевська декларація прав дитини 1924р. Декларація прав дитини Генеральної Асамблеї ООН 1959р. Розвиток питання прав дитини в інших документах. Порушення прав людини. Національні та міжнародні механізми захисту прав людини.

Європейська конвенція, її можливості, система національних органів захисту прав людини і громадянина. Сучасний механізм захисту прав і свобод. Комісія прав людини ООН. Європейський суд з прав людини та інше..

Тема 5. Соціокультурна різноманітність та роль комунікації в житті людини

Суспільство, характерні ознаки його. Соціальна структура. Поняття соціальної стратифікації.

Полікультурність, її ознаки. Етичні різноманітності України.

Культурний діалог та добросусідські відносини «Біла книга з культурного діалогу». Гендер, його ознаки. Соціальні ролі чоловіка та жінки.

Спілкування. Ознаки прямого та опосередкованого спрямування. Культура спілкування, сукупність загальноприйнятих норм. Види спілкування. Поняття комунікації, її види. Вербальна та невербальна комунікація.

Тема 6. Стереотипи, упередження, дискримінація, конфлікти

Стереотипи, їх класифікація. Професійні, фізіономічні, етичні стереотипи. Тендерні стереотипи. Забобони, упередження.

Дискримінація, форми дискримінації. Расизм і ксенофобія як прояв дискримінації. Види ксенофобії. Заходи по боротьбі з дискримінацією та расизмом.

Протидія дискримінації — толерантність. Інклюзія як ідеї соціальної рівності. Конфлікти, причини виникнення. Групи конфліктів. Фази розвитку конфлікту. Поради психолога щодо урегулювання конфліктів. Медіація, типи медіаторів.

Тема 7. Демократична держава та її цінності

Демократія, принципи демократії. Цінності демократії.

Вибори, як форма народовладдя. Активне та пасивне виборче право. Виробничий ценз в українському суспільстві та в інших країнах. Типи виборів залежно від ролі, значення, причин проведення.

Прямі вибори та опосередковані. Виборча системах. Змішана, пропорційно- мажоритарна. Вплив громадян на державне управління шляхом референдуму. Політичні партії. Участь їх у житті суспільства. Опозиція, як протидія влади. Громадські організації, їх ознаки. Внесок громадських організацій у загальний добробут та стабільність. Ознаки громадських організацій.

Тема 8. Громадянське суспільство

Поняття громадянського суспільства. Основне його завдання. Необхідні умови для функціонування громадянського суспільства. Правова держава — запорука розвитку громадянського суспільства.

Громада. Роль громади в житті людини, держави, суспільства.

Місцеве самоврядування. Європейська хартія місцевого самоврядування.

Основні риси місцевого самоврядування. Захист громадою своїх прав. Врядування. Електронне врядування та електронна демократія.

Традиційні форми громадської участі. Активна громадянська позиція. Меценатство, благодійні фонди та організації.

Тема 9. Школа, як перші кроки до демократії.

Дитячі та молодіжні організації

Шкільна громада. Шкільне самоврядування. Характерні риси шкільного самоврядування. Шкільне самоврядування, як прототип самоврядування в суспільстві, Учнівське, учительське, батьківське самоврядування.

Принципи учнівського самоврядування. Партнерство, як відносини між школою, вчителями, учнями, членами громади. Дитячі та молодіжні організації, мета та завдання. Діяльність українських молодіжних організацій «Пласт», «Січ», «Гарі» та інші. Соціальні проекти.

Тема 10. Комунікація, інформація. Медіа і демократія

Роль мас-медіа в сучасному житті. Поширення інформації за рахунок мас — медіа.

Завдання масової інформації. Медіа текст, як засіб масової комунікації. Основна ідея медіа текстів. Різновиди медіа. Друковані та електронні мас-медіа.

Реклама, як спеціальна інформаційна продукція. Жанри реклами: соціальна, політична, комерційна.

Свобода слова і свобода мас-медіа. Індекс свободи преси. Цензура, як контроль влади мас-медіа. Замовні матеріали («Джинса»). «Джинса», як один із видів корупції.

Тема 11. Маніпулятивний вплив медіа

Маніпуляції в медіа просторі, викривлення інформації. Новини, основні характеристики новин. Фейкова інформація. Пропаганда і мета. Пропаганда, як засіб інформаційної війни. Використання пропаганди в ході війни на Донбасі.

Критичний аналіз мас-медіа. Достовірність інформації. Типи інформаційних джерел. Що таке факт, як його розпізнати. Одиночне судження. Об'єктивність та достовірність інформації. Критичне мислення при оцінюванні інформації.

Соціальні мережі. Цифрова ідентичність. Як вести себе з інтернетом. Кіберзлочини. Шахрайство. Дотримання прав людини онлайн.

Тема 12. Соціальні цілі економіки. Сталий розвиток

Поняття економіки. Завдання економіки. Блага — як результат свідомої праці людини. Матеріальні та не матеріальні блага. Основні об'єкти економіки — виробництво, обмін, розподіл і споживання.

Рациональне використання природних ресурсів. Глобальний характер катастроф. Природні та техногенні катастрофи. Запобігання техногенним катастрофам.

Концепція сталого розвитку. Міжнародна співпраця.

Тема 13. Ринкова економіка. Економіка господарства

Принципи ринкової економіки. Економічна свобода. Конкуренція, як економічне змагання. Вільний ринок. Попит та пропозиція.

Ринкова рівновага. Роль держави в захисті національних інтересів на міжнародному ринку. Основні функції. Адміністративні заходи впливу на ринок. Кредитно-грошова система, як засіб регулювання.

Податки, основні види податків.

Бюджет, його призначення та розподілення. Статті державних видатків: соціальні, економічні, військові, обслуговування державного боргу, утримання державної влади.

Поняття домогосподарства. Основні функції. Підприємливість.

Заощадження, призначення заощаджень. Забезпечення добробуту. Поняття збалансованого споживання.

Захист прав споживачів. Статті Конституції України.

Тема 14. Підприємницька діяльність. Ринок праці

Поняття підприємництва. Принципи здійснення підприємницької діяльності. Форми і види підприємницької діяльності. Державно-приватне партнерство. Державна підтримка підприємницької діяльності. Ринок праці. Учасники ринку праці. Робоча сила. Суб'єкти ринку праці.

Функції держави на ринку праці: регуляторна; забезпечення нормативно-правової бази; розвиток внутрішнього ринку, формування системи соціального захисту; підтримка розвитку професійних спілок. Етапи працевлаштування.

Поняття професія та кваліфікація. Ринок праці. Чинники, що впливають на ринок праці.

Заробітна плата. Система оплати відрядна та погодинна. Поділ населення за МОП. Функції державної служби зайнятості.

Тема 15. Корупція, її сутність. Наслідки її для економіки

Лобіювання, його сутність. Переростання лобізму в корупцію. Поняття «адвокаті». Історія зародження корупції, її розвиток. Корупційні прояви. Форми корупції. Причини та наслідки корупції. Боротьба з корупцією. Наслідки корупції для розвитку економіки.

Тема 16. Інтеграція та глобалізація

Поняття глобалізації. Ознаки сучасної глобалізації. Позитивні та негативні ознаки глобалізації. Вплив глобалізації на всі напрямки діяльності людини. Поняття інтеграції. Найбільші інтегративні утворення.

Розширення кордонів Європи. Співпраця з Європейським Союзом. Європейська політика добросусідства, основні її напрямки: незалежне урядування, верховенство права та прав людини; економічний розвиток заради стабілізації, безпека, міграція та мобільність населення.

Міграція. її ознаки та причини. Еміграція, імміграція. Трудова міграція.

Тема 17. Міжнародні відносини та світове співробітництво

Поняття «міжнародні відносини».

Міжнародні відносини за сферами діяльності. Принципи міжнародних відносин: принцип сили і принцип права. Міжнародне правото його особистості. Документи, де закріплене міжнародне право. Міжнародне гуманітарне право, його головні принципи.

Суб'єкти міжнародного гуманітарного права.

Система безпеки. Урядові та неурядові міжнародні організації.

Принципи сучасної системи міжнародної безпеки.

Україна і міжнародні організації.

МОП (міжнародна організація права),

ЮНЕСКО (організація об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури),

ООН (організація об'єднаних націй),

МАГАТЕ (міжнародна організація з атомної енергії),

ВООЗ (всесвітня організація охорони здоров'я)

Світовий банк

РЄ (рада Європи).

НАТ О (організація Північноатлантичного Альянсу),
Міжнародний Комітет Червоною Хреста
Світове співробітництво
СОТ (світова організація торгівлі)

Участь України в різних організаціях Євроінтеграція. Основні переваги для країни.

3. Використана література

1. Балка Т. Марголіна Л., Мелешенко Т. — Громадянська освіта 2018р.
2. Андрющенко В., Михальченко М. — Сучасна соціальна філософія 1993 р.
3. Губернський Л. — Людина і світ 2001р..
4. Горбенко Я,- Людина і світ 2011р..
5. Якуба С. — Соціологія 1996 р.
6. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» 1987 р.
7. Бабкіна О., Горботенко В. — Політологія «Навчальний посібник» 2006р.
8. Тимошкін М. — Українська культура: історія і сучасність. 1994 р.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:
диференційований залік.